

## РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ: РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

**Тарануха Валерія**

В умовах військових дій резильєнтність допомагає студентам зберігати психічне здоров'я та адаптуватися до навчання. Вона сприяє особистісному зростанню, емоційній стабільності та мотивації. Освітні установи відіграють ключову роль у підтримці й розвитку цієї якості. [3, с. 16] Дослідження психологічних особливостей резильєнтності здобувачів освіти дозволить зрозуміти, які ресурси, стратегії та механізми допомагають молоді підтримувати психічну стійкість і соціальну адаптацію в умовах невизначеності та постійного стресу [2, с. 99].

**Метою** тези є обґрунтування результатів емпіричного дослідження резильєнтності першокурсників в умовах воєнного стану. Задля вивчення резильєнтності першокурсників в умовах воєнного стану було проведено емпіричне дослідження на базі Черкаського фахового коледжу харчових технологій та бізнесу. Вибірка дослідження складала 60 першокурсників.

Результати дослідження за *шкалою резильєнтності Коннора-Девідсона-10* демонструють, що більшість респондентів мають середній рівень резильєнтності (56,7%). Високий рівень резильєнтності виявлено у 16,7% учасників, що свідчить про їхню здатність ефективно адаптуватися до складних умов. Водночас 26,6% респондентів показали низький рівень резильєнтності. Аналіз одержаних результатів за *опитувальником психологічної стійкості (Hardiness Survey by Maddi & Kobasa)* продемонстрував, що високий рівень життєстійкості характерний тільки для 15% першокурсників. У 55% респондентів переважає середній рівень життєстійкості. Респонденти з низьким рівнем життєстійкості складають 30% від вибірки.

За результатами *опитувальника «Самооцінка життєстійкості»* (модифікація опитувальника Форверга) було визначено, що 5 (8,3%) респондентів мають низький рівень осмисленості й сформованості життєстійкості, 12 осіб (20%) – середній ступінь вираженості життєстійкості, для 26 (43,3%) респондентів життєстійкість є

характерною рисою, у 20 (33,3%) респондентів активно проявляється життєстійкість та для 2 (3,3%) респондентів життєстійкість притаманна повною мірою. Таким чином, для 43,3% респондентів життєстійкість є характерною рисою, а у 33,3% з них вона активно проявляється життєстійкість.

Дослідження суб'єктивного контролю першокурсників за *методикою РСК* показало, що 31,7% мають високий рівень контролю над позитивними подіями, сімейні події. За показником «*шкала інтернальності в області виробничих відносин*» 6 респондентів (10%) вважають свої дії значущим фактором організації власної виробничої діяльності, які складаються щодо в колективі. За показником «*шкала інтернальності в області міжособистісних відносин*» 5 першокурсників (8,3%) вважають саме себе відповідальними за побудову міжособистісних відносин з оточуючими. За показником «*шкала інтернальності щодо здоров'я і хвороби*» 4 респонденти (6,7%) вважають себе відповідальними за своє здоров'я.

Таким чином, виявлено, що у першокурсників домінує шкала загальної інтернальності, на другому місці шкала інтернальності в області досягнень, а на останньому місці – шкала інтернальності щодо здоров'я та хвороби. Щодо результатів *анкети «Моє самопочуття»* (Г. Афuzова, Г. Найдьонова, В. Кротенко), то варто зазначити, що домінуючим клінічним проявом соматизації у першокурсників виявився головний біль (у 16% респондентів), на другому місці – диспептичні розлади (у 10,7% першокурсників).

За результатами анкетування за *критерієм «Соматизація»* було визначено, що найпоширеніший симптом – головний біль, він має найвищий відсоток серед інших симптомів, що свідчить про його поширеність у вибірці. Бачимо, що критерій «*тривога*» був представлений виборами першокурсників «*тривога/панічні атаки*» (21,7%), «*острах зганьбитися*» (18,2%) та «*незрозуміла небезпека*» (11,7%). 16% респондентів не відзначили в себе жодного з перерахованих проявів тривоги. Щодо причин відхилень у

психічному здоров'ї, то першокурсники пов'язують погіршення психічного здоров'я з навчанням та ситуацією у нашій країні (51,1% та 63,2% відповідно).

Статистичний аналіз показав, що першокурсники з високою резильєнтністю мають інтернальний локус контролю, тобто усвідомлюють свою здатність впливати на життєві події. Встановлено прямий кореляційний зв'язок між суб'єктивним контролем і життєстійкістю ( $t = 2,236$ ,  $p \geq 0,05$ ), а також між резильєнтністю та її активним проявом ( $t = 2,345$ ,  $p \geq 0,05$ ). Спостерігається обернена кореляція між резильєнтністю та відхиленнями психічного здоров'я ( $t = -2,178$ ,  $p \geq 0,05$ ), що свідчить про її позитивний вплив на емоційну стабільність студентів.

Результати емпіричного дослідження резильєнтності першокурсників в умовах воєнного стану демонструють значну варіативність у рівнях психологічної стійкості, життєстійкості та суб'єктивного контролю серед учасників вибірки. Більшість першокурсників демонструють середній рівень психологічної стійкості та життєстійкості, що дає підстави для обережного оптимізму щодо їхньої здатності адаптуватися до стресових умов воєнного стану. Водночас значна частина респондентів із низьким рівнем цих показників потребує цільової психологічної підтримки й навчання навичкам саморегуляції та емоційної стабільності. Особливу увагу варто приділити підвищенню рівня суб'єктивного контролю в міжособистісних взаєминах і сфері здоров'я, а також роботі з групою із низькими показниками резильєнтності.

### Список використаних джерел

1. Афузова Г. В., Найдьонова Г. О., Кротенко В. І. Особливості резильєнтності першокурсників закладу вищої освіти в умовах воєнного стану. Національна безпека України в умовах сучасних викликів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 22 серпня 2023 р. Чернігів: ГО «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій», 2023. С. 22–25.
2. Бельська Н. А., Мельник М. Ю. Дослідження резильєнтності учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2022. № 2(85). С. 98–106.
3. Мельник Л. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників до умов освітнього середовища закладів вищої освіти: проблематика вивчення. *Перспективи та інновації науки*. 2025. №1 (47). С. 1615-1624.